

Ingredients of Nationhood:

“Empathy”

Timely Torah January 9th 2022

This shiur is kindly sponsored by Rosemarie in the merit of a refuah shelaima for Mordechai ben Tzipporah Malka and Shaindel bat Rachel

And by

Naomi and David Kaszovitz for 2 yahrtzeits on 10 Shevat. The 5th yahrtzeit David father Gabe Kaszovitz - Gedalia Yitzchak ben Shmuel Yosef ע"ה and the 37th yahrtzeit David grandmother Sarah Kaszovitz - Sara bat Gedalia ע"ה

1. II Shmuel 21:1-14

א וַיְהִי רָעַב בַּיָּמִי דָּוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים, שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה, וַיִּבְקֹשׂ דָּוִד, אֶת-פְּנֵי יְהוָה; {ס} וַיֹּאמֶר יְהוָה, אֶל-שָׂאוּל וְאֶל-בֵּית הַדְּמִים, עַל אֲשֶׁר-הִמִּית, אֶת-הַגִּבְעֹנִים.

1 And there was a famine in the days of David three years, year after year; and David sought the face of the LORD. {S} And the LORD said: 'It is for Saul, and for his bloody house, because he put to death the Gibeonites.'

ב וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, כִּי אִם-מִיִּתְרֵי הָאֲמֹרִי, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם, וַיִּבְקֹשׂ שָׂאוּל לְהַכֹּתָם בְּקִנְאָתוֹ לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה.

2 And the king called the Gibeonites, and said unto them-- now the Gibeonites were not of the children of Israel, but of the remnant of the Amorites; and the children of Israel had sworn unto them; and Saul sought to slay them in his zeal for the children of Israel and Judah--

<p>ג וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-הַגִּבְעֹנִים, מָה אַעֲשֶׂה לָכֶם; וּבְמָה אֲכַפֵּר, וּבְרַכּוּ אֶת-נַחֲלַת יְהוָה.</p>	<p>3 and David said unto the Gibeonites: 'What shall I do for you? and wherewith shall I make atonement, that ye may bless the inheritance of the LORD?'</p>
<p>ד וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים, אִין-לִי (לָנוּ) כֶּסֶף וְזָהָב עִם-שָׂאוּל וְעִם-בֵּיתוֹ, וְאִין-לָנוּ אִישׁ, לְהַמִּית בְּיִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר מָה-אַתֶּם אֹמְרִים, אַעֲשֶׂה לָכֶם.</p>	<p>4 And the Gibeonites said unto him: 'It is no matter of silver or gold between us and Saul, or his house; neither is it for us to put any man to death in Israel.' And he said: 'What say ye that I should do for you?'</p>
<p>ה וַיֹּאמְרוּ, אֶל-הַמֶּלֶךְ, הָאִישׁ אֲשֶׁר כָּלְנוּ, וְאֲשֶׁר דָּמָה-לָנוּ; נִשְׁמְדָנוּ, מִהַתְּיַצֵּב בְּכָל-גְּבֹל יִשְׂרָאֵל.</p>	<p>5 And they said unto the king: 'The man that consumed us, and that devised against us, so that we have been destroyed from remaining in any of the borders of Israel,</p>
<p>ו יִתֵּן- (יִתֵּן-) לָנוּ שְׁבַע אַנְשִׁים, מִבְּנָיו, וְהוֹקַעְנוּם לַיהוָה, בְּגִבְעַת שָׂאוּל בְּחִיר יְהוָה; {פ} וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ, אֲנִי אֶתֵּן.</p>	<p>6 let seven men of his sons be delivered unto us, and we will hang them up unto the LORD in Gibeah of Saul, the chosen of the LORD.' {P} And the king said: 'I will deliver them.'</p>
<p>ז וַיַּחַמַּל הַמֶּלֶךְ, עַל-מְפִיבֹשֶׁת בֶּן-יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׂאוּל; עַל-שְׁבַעַת יְהוָה, אֲשֶׁר בֵּינָתָם--בֵּין דָּוִד, וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׂאוּל.</p>	<p>7 But the king spared Mephibosheth, the son of Jonathan the son of Saul, because of the LORD'S oath that was between them, between David and Jonathan the son of Saul.</p>
<p>ח וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת-שְׁנֵי בְנֵי רִצְפָּה בַת-אִיָּה, אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׂאוּל, אֶת-אַרְמוֹנִי, וְאֶת-מְפִבֹשֶׁת; וְאֶת-חַמְשֵׁת, בְּנֵי מִיכָל בַת-שָׂאוּל, אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל בֶּן-בָּרְזִילַי, הַמְּחֹלָתִי.</p>	<p>8 But the king took the two sons of Rizpah the daughter of Aiah, whom she bore unto Saul, Armoni and Mephibosheth; and the five sons of Michal the daughter of Saul, whom she bore to Adriel the son of Barzillai the Meholathite;</p>
<p>ט וַיִּתְּנֵם בְּיַד הַגִּבְעֹנִים, וַיִּקְיַעֵם בְּהָר לְפָנֵי יְהוָה, וַיִּפְּלוּ שְׁבַעַתֵּים (שְׁבַעַתֵּים), יַחַד; וְהֵם (וְהַמָּה) הִמְתּוּ בַיַּמִּי קָצִיר, בְּרֵאשִׁיטָם, תַּחֲלַת (בְּתַחֲלַת), קָצִיר שְׁעָרִים.</p>	<p>9 and he delivered them into the hands of the Gibeonites, and they hanged them in the mountain before the LORD, and they fell all seven together; and they were put to death in the days of harvest, in the first days, at the beginning of barley harvest.</p>
<p>י וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת-אִיָּה אֶת-הַשֵּׁק וַתִּטְּהוּ לָהּ אֶל-הַצּוּר, מִתַּחֲלַת קָצִיר, עַד נִתְּפֵד-מֵיַם עַלְיָהֶם, מִן-הַשָּׁמַיִם; וְלֹא-נָתְנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עַלְיָהֶם, יוֹמָם, וְאֶת-חַיַּת הַשָּׂדֶה, לְלִלָּה.</p>	<p>10 And Rizpah the daughter of Aiah took sackcloth, and spread it for her upon the rock, from the beginning of harvest until water was poured upon them from heaven; and she suffered neither the birds of the air to rest on them by day, nor the beasts of the field by night.</p>
<p>יא וַיִּגַּד, לְדָוִד, אֵת אֲשֶׁר-עָשְׂתָה רִצְפָּה בַת-אִיָּה, פְּלִגְשׁ שָׂאוּל.</p>	<p>11 And it was told David what Rizpah the daughter of Aiah, the concubine of Saul, had done.</p>
<p>יב וַיֵּלֶךְ דָּוִד, וַיִּקַּח אֶת-עַצְמוֹת שָׂאוּל וְאֶת-עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ, מֵאֵת, בְּעַלֵי יָבִישׁ גִּלְעָד--אֲשֶׁר גָּנְבוּ אֹתָם מִרְחֹב בֵּית-שָׁן, אֲשֶׁר תְּלוּם (תְּלָאוּם) שֵׁם הַפְּלִשְׁתִּים (שָׁמָּה פְּלִשְׁתִּים), בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת-שָׂאוּל, בְּגִלְבֹּעַ.</p>	<p>12 And David went and took the bones of Saul and the bones of Jonathan his son from the men of Jabesh-gilead, who had stolen them from the broad place of Beth-shan, where the Philistines had hanged them, in the day that the Philistines slew Saul in Gilboa;</p>

<p>יג ויעל משם את-עצמות שאול, ואת-עצמות יהונתן בנו; ויאספו, את-עצמות המוקעים.</p>	<p>13 and he brought up from thence the bones of Saul and the bones of Jonathan his son; and they gathered the bones of them that were hanged.</p>
<p>יד ויקברו את-עצמות-שאול ויהונתן-בנו בארץ בנימין בצלע, בקבר קיש אביו, ויעשו, כל אשר-צוה המלך; ויעתר אלהים לארץ, אחר-כך. {פ}</p>	<p>14 And they buried the bones of Saul and Jonathan his son in the country of Benjamin in Zela, in the sepulchre of Kish his father; and they performed all that the king commanded. And after that God was entreated for the land. {P}</p>

2. Abarbanel, II Shmuel 21:1

ואני אחשוב שהפרשיות הם כסדרם ושקרה זה אחר ענין אבשלום. ואפשר לי לומר שהיה דוד מתרעם לפניו ית' על גודל עניו, למה על דמי אוריה מתו שלשת בניו הילד ואמנון ואבשלום? ולמה על אשר שכב עם בת שבע לקה מדי השם כפלים ככל חטאתיו ונענש בגלוי עריות בתו תמר ועשרת נשיו ופלגשיו? וכמו שפרשתי (דף קס"ח ע"א) על מי יתן מותי תחתיך בני, שאמר דוד על מות אבשלום על זה העון, כדי לנחמו האל ית' ולדבר על לבו בא ענין הרעב להודיעו שיה בחטא שאול על אשר המית את הגבעונים, כדי שדוד יצדיק את הדין בראותו שאחרי קרוב לארבעים שנה נענשו בניו של שאול על אותו חטא שחטא בגבעונים אשר לא מבני ישראל המה, ובזה יתן אל לבו שאינו מהעול שיענשו בניו על דם אוריה החתי שהיה משלומי אמוני ישראל. זהו קשור הפרשיות לדעתי, ועם מה שאמרתי בזה יותרו השאלות שנית ושלישית:

3. Talmud Bavli, Yevamos 78b-79a

אמר רב חנא בר אדא נתינים דוד גזר עליהם ששנאמר ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה וגו'

Rav Hana bar Adda said: As for the **Gibeonites**, it was King David who **decreed that they** may not enter into the congregation, **as it is stated: “And the king called the Gibeonites and said to them. Now the Gibeonites are not of the children of Israel**, but of the remnant of the Amorites” (II Samuel 21:2). This verse indicates that it was David who ruled that they are not part of the Jewish people and that they are barred from the congregation even though they converted.

מאי טעמא גזר עליהו דכתיב ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה שנה ראשונה אמר להם שמה עובדי עבודה זרה יש בכם דכתיב ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם ועצרת את השמים ולא יהיה מטר וגו' בדקו ולא מצאו

The Gemara asks: **What is the reason** that David **decreed** that they may not enter into the congregation? In order to answer this question, the Gemara recounts all the relevant background events. **As it is written: “And there was a famine in the days of David three years, year after year”** (II Samuel 21:1). In the **first year** David **said to** the Jewish people: **Perhaps there are idol worshippers among you**, this being a sin that can lead to drought, **as it is written: “Take heed to yourselves, lest your heart be deceived, and you turn aside, and serve other gods, and worship them; and the anger of the Lord be kindled against you, and He shut up the heaven, so that there shall be no rain, and the ground shall not yield her fruit”** (Deuteronomy 11:16–17). **They examined** the matter **but did not find** sinners of this kind.

שנה אמר להם שמה עובדי עבודה זרה יש בכם דכתיב וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לה וגו' בדקו ולא מצאו

In the **second year** of the drought David **said to them: Perhaps there are transgressors** in sexual matters **among you**, as this too can lead to drought, **as it is written: “Therefore the showers have been withheld, and there has been no latter rain; yet you had a harlot’s forehead, you refused to be ashamed”** (Jeremiah 3:3), which indicates that licentious behavior can lead to a cessation of rainfall. Again **they examined** the matter, **but did not find** sinners of this kind either.

שְׁלִישִׁית אָמַר לָהֶם שְׂמָא פּוֹסְקֵי צְדָקָה בְּרַבִּים יֵשׁ בְּכֶם וְאִין גּוֹתְנִין דְּכַתִּיב נְשִׂאִים וְרוּחַ וְגַשְׁמִים אֵין אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת שְׂקָר בְּדָקוּ וְלֹא מְצָאוּ

In the **third year he said to them: Perhaps there are among you those who pledge money to charity in public, but do not actually give any charity. As it is written: “As vapors and wind without rain, so is he that boasts himself of a false gift”** (Proverbs 25:14), teaching that one who falsely boasts of making a gift prevents the rain from falling. Once again **they examined the matter, but could not find such sinners.**

אָמַר אִין הַדְּבָר תְּלוּי אֶלָּא בִּי מִיָּד וְנִבְקֶשׁ דְּוֹד אֶת פְּגִי ה' מֵאִי הִיא אָמַר רִישׁ לְקִישׁ שְׂשָׂאֵל בְּאוּרִים וְתוּמִים

Having unsuccessfully searched the Jewish people for sins that cause drought, David **said: The matter depends on nothing other than myself. Immediately it is stated: “And David sought the presence of the Lord”** (II Samuel 21:1). The Gemara asks: **What is this?** How did David seek God? **Reish Lakish said: He inquired through the *Urim VeTummim*, the stones embedded in the High Priest’s breastplate, which served as a means of communicating with God.**

...

וַיֹּאמֶר ה' אֵל שְׂאוּל וְאֵל בֵּית הַדְּמִים עַל אֲשֶׁר הִמִּית הַגִּבְעוֹנִים אֵל שְׂאוּל וְאֵל בֵּית הַדְּמִים עַל אֲשֶׁר הִמִּית הַגִּבְעוֹנִים וְכִי הֵיכָן מְצִינּוּ בְּשְׂאוּל שֶׁהִמִּית הַגִּבְעוֹנִים אֶלָּא מִתּוֹד שְׁהַרְג נֹב עִיר הַפְּהָגִים שֶׁהָיוּ מְסַפִּיקִין לָהֶם מַיִם וּמְזוֹן מֵעֵלָּה עָלָיו הַכְּתוּב בְּאֵילוֹ הַרְגוּ

The verse continues: **“And the Lord said: It is for Saul, and for his bloody house, because he put to death the Gibeonites”** (II Samuel 21:1). The Gemara explains: **“For Saul”** means that the Jewish people were punished **because he was not eulogized properly. “And for his bloody house”** is **“because he put to death the Gibeonites.”** The Gemara is puzzled by this explanation: **Now, where do we find that Saul put to death the Gibeonites?** The Gemara clarifies: **Rather, because he killed the people of Nob, the city of priests, who would provide the Gibeonites with water and food in exchange for their services, the verse ascribes to him as if he himself had killed them.**

קָא תְּבַע אֵל שְׂאוּל שְׂלֵא נִסְפַּד פְּהֶלְכָה וְקָא תְּבַע עַל אֲשֶׁר הִמִּית הַגִּבְעוֹנִים אִין דְּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ מֵאִי דְּכַתִּיב בְּקִשׁוּ אֶת ה' כָּל עַנְיֵי אֶרֶץ אֲשֶׁר מִשְׁפָּטוּ פְּעָלוּ בְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטוּ שָׁם פְּעָלוּ

The Gemara questions this understanding: On one hand, God **demands retribution because Saul was not eulogized properly, while** on the other hand, **He demands retribution because Saul himself put to death the Gibeonites.** The Gemara answers: **Yes, this is how it should be. As Reish Lakish said: What is the meaning of that which is written: “Seek the Lord, all the humble of the earth, that have executed [pa’alu] His justice”** (Zephaniah 2:3)? **Where** mention is made of the **justice** to be carried out against a person, **his good deeds [pa’alo]** should be mentioned **there** as well.

אָמַר דְּוֹד שְׂאוּל נִפְקוּ לְהוּ תְּרִיסַר יַרְחֵי שְׂתָא וְלֹא דְרַפְיָה לְמִסְפְּדֵיהּ

David said: With regard to the eulogy for **Saul, there have already passed the twelve months of the year** of mourning, i.e., several years have elapsed since the twelve-month mourning period for Saul, **and it is not the proper way to eulogize** after such a long time.

גַּתִּינִים נִיקְרִינְהוּ וְנִפְיִסִינְהוּ וְנִיקְרָא הַמְּלֶכֶד לְגִבְעוֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַה אַעֲשֶׂה לָכֶם וּבְמָה אֲכַפֵּר וּבְכֹחוֹת אֶת נַחֲלַת ה' וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעוֹנִים אִין לָנוּ כֶּסֶף וְנֹהֵב עִם שְׂאוּל וְעִם בֵּיתוֹ וְאִין לָנוּ אִישׁ וְגו' יִתֵּן לָנוּ שְׂבָעָה אַנְשִׁים מִבְּנֵי וְהוֹקְעֵנוּם לַה' וְגו' פִּיִּסִינְהוּ וְלֹא מִיִּפְיִסוּ

As for the **Gibeonites**, let us call them and appease them. Consequently, the verse states: **“And the king called the Gibeonites and said to them...What shall I do for you, and with what shall I make atonement that you may bless the inheritance of the Lord? And the Gibeonites said to him: It is not a matter of silver or gold between us and Saul or his house; neither is it for us to put any man to death in Israel...Let seven men of his sons be delivered to us, and we will hang them up to the Lord...”** (II Samuel 21:1–6). He tried to **appease them** in other ways, **but they would not be appeased**.

אמר שלשה סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים רחמנים דכתיב ונתן לה רחמים ורחמה והרבה ביישנים דכתיב בעבור תהיה יראתו על פניכם גומלי חסדים דכתיב למען אשר יצנה את בניו ואת ביתו וגו' כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו

David said: There are three distinguishing marks of this nation, the [Jewish people](#). They are **merciful**, they are **shamefaced**, and they perform acts of kindness. They are **merciful**, as it is written: **“And He will give you mercy, and have mercy upon you and multiply you”** ([Deuteronomy 13:18](#)); not only will God have mercy upon you, but He will bestow the attribute of mercy upon you. They are **shamefaced**, as it is written: **“And that His fear shall be upon your faces”** ([Exodus 20:17](#)), and the fear that is on one's face is his shame. They perform acts of kindness, as it is written: **“For I have known him, to the end that he may command his children and his household after him, that they may keep the way of the Lord, to practice righteousness and justice”** ([Genesis 18:19](#)), i.e., to perform acts of kindness. **Whoever has these three distinguishing marks is fit to cleave to this nation**. Those who lack these qualities, however, are unfit to be part of the [Jewish people](#). When **David** saw the cruelty of the Gibeonites, he decreed that they may never enter into the congregation of [Israel](#).

4. Abarbanel, II Shmuel 21:1

וחשבו גם כן ששאלו בתחלת מלכותו המית רבים מן הגבעונים, ובקש לדחותם מארץ ישראל בעבור הערמה שעשו ליהושע בזמן כיבוש הארץ ולא לתכלית אחר.

Whose Money?

5. Maharsha, ad loc.

ומ"ש אלא מתוך כו' שהיו מספיקין להם מים ומזון כו'. פרש"י כהנים היו מספיקין להם מזון לגבעונים כו' עכ"ל לא הזכיר בפירושו מים דנקט בכל נוסחות גמרות שלפנינו גם אין סברא שיהיו הכהנים מספיקין מים לגבעונים שהם בעצמם היו שואבי מים והוא דבר שניתן לעולם בחנם גם קשה לפירושו שאמרו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם גו' דמזון ודאי שוה כסף הוא ולולי פירושו היה נראה לפרש שהגבעונים היו מספיקין להן מים ומזון לכהנים דהיינו לשאוב להם מים ולהסתפק להם צורכי מזון כגון לחטוב עצים שהיו עובדי ה' ואותו זכות להם לגבעונים לעבוד עבודת ה' ניטל מהם בהריגת נוב עיר הכהנים ולכך אמרו שפיר אין לנו כסף כו' אבל יש לנו דבר גדול עמהם שלא הניח לנו הזכות הגדול והוא ענין דהיו מקבלין אז גרים כדמסיק אע"ג דלא היו מקבלין גרים בימי דוד ושלמה אלו גרים ודאי לש"ש נתכוונו ולא לשלחן מלכים שהרי נתגיירו על ידי קידוש ש"ש בפרהסיא דע"כ נענשו גם בני מלכים ע"י שלא הניחו את הגרים מלזכות:

The Place of the Givonim

6. Rashi, Yevamos 79a

הרחמנים כו' - והני גבעונים כיון דלא מרחמי אינן ראויין לידבק בהן מיד גזר עליהן דוד לכך נאמר והגבעונים לא מבני ישראל המה:

Why Three Attributes?

7. Nachal Avos, Avos 5:20

ואין ספק שמדת הבושת תכלול שלושתם, כי הוא להכיר החסרונות שהאדם מוכן אליהם ולהבין שלמות זולתו. ולזה ירחם ויגמול חסד ויבוש מעשות דבר בלתי נאות. ולזה ילמדון מדת הבשת.

ואמר רב נתן בר אבא אמר רב: עתידי גיהנם הם. כי הא דשבתאי בר מרינוס אקלע לרבא, בעא מנייהו עסקא — ולא יתבו ליה. מזוני מיון — נמי לא זיגוהו .

After citing one teaching in the name of Rav Natan bar Abba, the Gemara quotes a few more statements attributed to the same scholar. Since he is not mentioned often, Rav Natan’s teachings are arranged together, so that they can be remembered more easily. **Rav Natan bar Abba said that Rav said: The wealthy Jews of Babylonia will descend to Gehenna** because they do not have compassion on others. This is illustrated by incidents such as this: **Shabbetai bar Marinus happened to come to Babylonia. He requested their participation in a business venture, to lend him money and receive half the profits in return, and they did not give it to him.** Furthermore, when he asked them **to sustain him with food, they likewise refused to sustain him.**

אמר: הגי מערב רב קא אתו, דכתיב: "ונתן לה רחמים ורחמך", כל המרחם על הבריות — בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו, וכל מי שאינו מרחם על הבריות — בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו .

He said: These wealthy people are not descendants of our forefathers, but they came from the mixed multitude, as it is written: “And show you compassion, and have compassion upon you, and multiply you, as He has sworn to your fathers” (Deuteronomy 13:18), from which it is derived: Anyone who has compassion for God’s creatures, it is known that he is of the descendants of Abraham, our father, and anyone who does not have compassion for God’s creatures, it is known that he is not of the descendants of Abraham, our father. Since these wealthy Babylonians do not have compassion on people, clearly they are not descended from Abraham, Isaac, and Jacob.

9. Mishna Torah, Hilchos Issurei Biah 19:17

כל משפחות בחזקת כשרות ומתיר לשא מהן לכתחלה. ואף על פי כן אם ראית שתי משפחות שמתגרות זו בזו תמיד או ראית משפחה שהיא בעלת מצה ומריבה תמיד. או ראית איש שהוא מרבה מריבה עם הפל ועז פנים ביותר. חוששין להן וראוי להתרחק מהן שאלו סימני פסלות הם. וכן הפוסל את אחרים תמיד. כגון שנותן שמץ במשפחות או ביחידים ואומר עליהן שהן ממזרים. חוששין לו שפא ממזר הוא. ואם אמר להן שהם עבדים חוששין לו שפא עבד הוא. שפל הפוסל במומו פוסל. וכן כל מי שיש בו עזות פנים או אכזריות ושונא את הבריות ואינו גומל להם חסד חוששין לו ביותר שפא גבועני הוא. שסימני ישראל האמה הקדושה בישגין רחמנים וגומלי חסדים. ובגבוענים הוא אומר (שמואל ב כא ב) "והגבוענים לא מבני ישראל המה" לפי שהעזו פניהם ולא נתפסו ולא רחמו על בני שאול ולא גמלו לישראל חסד למחל לבני מלכם והם עשו עמהם חסד והחיים בתחלה:

10. Sefer Peninei Halacha, Likkutim I 1:13¹

אין התורה כחכמות הטבע, שאותן אפשר ללמוד ולהבין ללא הכנות נפשיות מיוחדות, אלא התורה היא דבר אלוקים, ועל כן ללא הכנות מתאימות אי אפשר לקולטה כראוי במוח ובלב. ההכנות הן המידות הטובות. אדם שאינו מתוקן במידותיו לא יוכל להבין כראוי את תורת ה'. אגב, אחד ההסברים לכך שמכל האומות, דווקא עם ישראל נבחר לקבלת התורה, הוא

¹ Author Rabbi [Eliezer Melamed](#). Peninei Halakhah (“Pearls of Jewish Law”) is a contemporary, easily accessible, and thorough presentation of practical halakhah (law), written in modern Hebrew by Rabbi Eliezer Melamed, Rosh Yeshiva and rabbi of the community of Har Bracha. Consisting of sixteen volumes and expanding, it includes a range of sources, explanations of the spiritual foundations of laws, differences between Ashkenazi and Sephardi practice, and footnotes at the end of every chapter with elaborations and additional sources. The work is popular in Israel, where it is often used as the standard halakhah textbook in religious Zionist schools, and in Jewish communities throughout the world.

העובדה המובאת בתלמוד (יבמות עט, א): "שלושה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, הביישנים וגומלי חסדים". המידות הללו הן התשתית לקבלת התורה.

11. Shmos 2:11-14

<p>יא וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם, וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל-אֶחָיו, וַיֵּרָא, בְּסִבְלָתָם; וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי, מַכֶּה אִישׁ-עִבְרִי מֵאֶחָיו.</p>	<p>11 And it came to pass in those days, when Moses was grown up, that he went out unto his brethren, and looked on their burdens; and he saw an Egyptian smiting a Hebrew, one of his brethren.</p>
<p>יב וַיִּפֶן כַּה וְכֹה, וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ; וַיִּךְ, אֶת-הַמִּצְרִי, וַיִּטְמְנֵהוּ, בַּחֹל.</p>	<p>12 And he looked this way and that way, and when he saw that there was no man, he smote the Egyptian, and hid him in the sand.</p>
<p>יג וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי, וַהֲגִה שְׁנַיִם-אֲנָשִׁים עֹבְרִים נֹצִים; וַיֹּאמֶר, לְרִשָּׁע, לָמָּה תִּכֶּה, רֵעִי.</p>	<p>13 And he went out the second day, and, behold, two men of the Hebrews were striving together; and he said to him that did the wrong: 'Wherefore smitest thou thy fellow?'</p>
<p>יד וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שֹׁר וְשֹׁפֵט, עָלֵינוּ--הֲלִהְרַגְנִי אַתָּה אָמַר, כַּאֲשֶׁר הֲרַגְתָּ אֶת-הַמִּצְרִי; וַיֵּרָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר, אָכֵן נֹדַע הַדָּבָר.</p>	<p>14 And he said: 'Who made thee a ruler and a judge over us? thinkest thou to kill me, as thou didst kill the Egyptian?' And Moses feared, and said: 'Surely the thing is known.'</p>

12. Daas Zekeinim, ad loc.

אכן נודע הדבר. כן הפשט. עד עתה נבהלתי למה הם גולים יותר משאר אומות כשראה שהם מלשינים אמר אכן נודע לי הדבר למה הם גולים:

13. Malbim, ad loc.

חז"ל אמרו שנודע הדבר שהיה פליאה בעינינו מה חטאו ישראל מכל ע' אומות, ר"ל שמשנה לא היה מתירא אחר שעשה זאת כפי הדין להציל את המוכה, ובודאי יושיעהו ה' בל תאונה אליו רעה, אבל אחר שנודע אליו שישראל מוכים כדין מפני חטאם, דאג כי לא יופיע עזרת ה' להצילו ולכן ויירא משה:

14. Midrash Agada Shmos 2:11

יירא בסבלותם שהיה רואה ובוכה ממלאכתן, ונותן כתפיו עם כל אחד ואחד כדי לסייעם, לכך נאמר בסבלותם.

Research

15. Experiencing haptic roughness promotes empathy, Journal of Consumer Psychology, Chen Wang, Rui (Juliet) Zhu 17 November 2015

“We found that when people were experiencing mild discomfort as a result of touching a rough surface, they were more aware of discomfort in their immediate environment. They could better empathize with individuals who were suffering.”

16. If This is a Man, Primo Levi pg 190

When the broken window was repaired and the stove began to spread its heat, something seemed to relax in everyone, and at that moment Towarowski (a Franco-Pole of twenty-three, typhus) proposed to the others that each of them offer a slice of bread to us three who had been working. And so it was agreed.

Only a day before a similar event would have been inconceivable. The law of the Lager said: “eat your own bread, and if you can, that of your neighbour,” and left no room for gratitude. It really meant that the Lager was dead.

It was the first human gesture that occurred among us. I believe that that moment can be dated as the beginning of the change by which we who had not died slowly changed from Häftlinge to men again.

17. Pesach Hagadah

הָא לְחֶמֶת עֲנִיָּא דִּי אֲכָלוּ אַבְהֵתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכָפִין יִיתִי וְיִיכַל, כָּל דְּצָרִיךְ יִיתִי וְיִפְסַח. הַשֻּׁתָּא הָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשֻּׁתָּא עַבְדִּי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוּרִין .

This is the bread of destitution that our ancestors ate in the land of Egypt. Anyone who is famished should come and eat, anyone who is in need should come and partake of the Pesach sacrifice. Now we are here, next year we will be in the land of Israel; this year we are slaves, next year we will be free people.